

МУЗИЧНО-КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

MUSIC AND COMPUTER TECHNOLOGIES IN MUSIC LESSONS IN PRIMARY GRADES

У статті розглядаються музично-інформаційні технології, з урахуванням їх важливої ролі, що покликані стати не тільки педагогічним інструментом у розвитку музичних здібностей учнів початкових класів, але й визначити нові підходи, що зумовлюють підвищення рівня методик навчання, щодо забезпечення управління потоками інформації в контексті прискореного, динамічного розвитку суспільства. Музичні заняття здатні інтенсифікувати важливі фізичні та психічні дії дитини, залучити її до творчої практики. Позитивний вплив музичного мистецтва на особистість базується на винятковому всебічному зв'язку мелодії, ритму та інших виражальних засобів музики з усіма ділянками активності учня – фізичною, вольовою, психоемоційною, розумово-аналітичною. Іноді діти початкових класів мають емоційні відміни щодо музичної перцепції або самовираження через музику. Музичний вишкіл та виховання дітей початкових класів має свою специфіку, що базується на творчій діяльній основі через музичне пізнання – ґрунтовно особистісний процес спрямований на співтворчість, діалогічність, прищеплення навичок самостійної роботи.

У сучасній музичній педагогіці при роботі з дітьми-початківцями дуже важливо використовувати інформаційні технології, тобто використовувати методи і модули акумулювання, передачі, обробки та збереження інформації з допомогою технічних засобів, які переростають і підвищуються в процесі розвитку науки і техніки.

Визначення завдань і шляхів розвитку музичних здібностей учнів початкових класів зумовлюються необхідністю створення необхідних умов для їх самоактуалізації, саморозвитку і самореалізації у практиці освіти. Актуальність проблеми визначається необхідністю врахування нових тенденцій щодо розвитку здібностей учнів початкових класів, а саме використання нетрадиційних засобів навчання – музично-комп'ютерних технологій (МКТ). Орієнтація на принципово нові засади навчання учнів початкових класів докорінно змінює зміст навчання, вимагає вдосконалення умов підвищення ефективності підготовки дітей, відповідної музичної самореалізації.

Ключові слова: учні початкових класів, інклюзія, початкове навчання, музично-комп'ютерні технології (МКТ), формування творчої музичної активності.

The article considers music and information technologies, taking into account their important role, which is designed to become not only a pedagogical tool in the development of musical abilities of primary school students, but also to determine new approaches that lead to an increase in the level of teaching methods, to ensure the management of information flows in the context of accelerated, dynamic development of society. Musical classes are able to intensify important physical and mental actions of the child, to involve him in creative practice. The positive influence of musical art on the personality is based on the exceptional all-round connection of melody, rhythm and other expressive means of music with all areas of the student's activity - physical, volitional, psycho-emotional, mental and analytical. Sometimes elementary school children have emotional withdrawals regarding musical perception or self-expression through music.

Musical education and upbringing of elementary school children has its own specificity, which is based on a creative activity basis through musical knowledge – a thoroughly personal process aimed at co-creation, dialogue, instilling the skills of independent work.

In modern music pedagogy, when working with beginner children, it is very important to use information technologies, that is, to use methods and modes of accumulating, transmitting, processing and saving information with the help of technical means, which grow and increase in the process of the development of science and technology.

Determination of tasks and ways of development of musical abilities of elementary school students is determined by the need to create the necessary conditions for their self-actualization, self-development and self-realization in the practice of education. The urgency of the problem is determined by the need to take into account new trends in the development of the abilities of primary school students, namely the use of non-traditional teaching aids – music and computer technologies (MCT). Orientation to fundamentally new principles of education for elementary school students fundamentally changes the content of education, requires improvement of the conditions for increasing the effectiveness of children's training, appropriate musical self-realization.

Key words: primary school students, inclusion, primary education, music and computer technologies (MCT), formation of creative musical activity.

УДК 372.785.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/61.2.44>

Плющик Є.В.,

ст. викладач кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

Луценко В.В.,

канд. пед. наук, доцент кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

Гордєєва-Ковальчук Т.О.,

Викладач кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

Постановка проблеми у загальному вигляді. Могутній плин навчальної інформації, застосування комп'ютерів приділяють велику увагу інтелектуальному вихованню дитини і його сприйняття навколишнього світу через музичні твори. Вкрай змінюється і характер його діяльності: раніш інформацію з будь-якої теми дитина могла отримати у підручнику, довідковій

літературі, поясненні вчителя, виконання певних вправ.

Але, з огляду на новочасні реалії, вчитель зобов'язаний долучати у навчальний процес нові методи подачі інформації. Розуміння дитини, налаштоване на отримання знань у формі певних комп'ютерних програм, вільніше всотує запропоновану на уроці інформацію за допомогою медіа-засобів.

Ясна річ, що кожен учень по-різному оволодіває новими знаннями. І з використанням комп'ютерних програм на уроці з'явилась можливість інформувати теми таким чином, щоб вдоволити індивідуальні запити кожного учня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інформаційно-комунікаційні технології відіграють суттєву роль у забезпеченні якості освіти, що знаходить відображення у роботах вітчизняних дослідників: В.Ю. Бикова, А.М. Гуржія, Г.В. Єльнікової, М.І. Жалдака, Л.А. Карташової, В.В. Лапінського, О.І. Ляшенка, О.В. Овчарук, О.М. Спіріна, М.П. Шишкіної та ін. Музично-комп'ютерні технології (МКТ) розглянуто у працях В. В. Луценко [1].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На підставі зазначеного можна стверджувати, що, незважаючи на наявність досліджень, присвячених інформаційно-комунікаційним технологіям поза увагою залишаються музично-комп'ютерні технології на уроках музичного мистецтва в початкових класах.

Метою статті є розвиток музичних здібностей дітей в початкових класах на уроках музичного мистецтва, він має на меті рівний доступ усіх учнів до освітнього процесу, забезпечення ефективного навчання. Враховуючи орієнтацію мистецької освіти, питання розвитку учнів початкових класів тісно пов'язане з можливостями для подальшої самореалізації у якості маленького музиканта. Основною метою розвитку музичних здібностей є якісні зміни в особистісному розвитку дітей.

Виклад основного матеріалу. Кожна педагогічна технологія – це інформаційна технологія, позаяк підніжжя процесу навчання складає отримання і перетворення інформації.

Музично-комп'ютерні технології (МКТ) – це процес підготовки і передачі інформації, кого навчають, засобом здійснення яких є комп'ютер та музичні комп'ютерні програми.

При підготовці до уроку з використанням МКТ вчитель повинен пам'ятати, що це урок музичного мистецтва, а не комп'ютерних технологій. Тобто:

1. складати план уроку відповідно до його цілей;
2. при обранні навчального матеріалу додержуватися основних дидактичних принципів (систематичність, послідовність, доступність, диференційований підхід, науковість та ін.);
3. комп'ютерні музичні програми використовувати тільки як певний навчальний матеріал;
4. найліпше поєднувати індивідуальну та групову роботу;

При проектуванні уроку музичного мистецтва вчитель може використовувати різні програми, які відповідають цілям і меті певного уроку.

Музичні заняття здатні інтенсифікувати важливі фізичні та психічні дії дитини, залучити її до творчої практики. Позитивний вплив музичного мистецтва

на особистість базується на винятковому всебічному зв'язку мелодії, ритму та інших виражальних засобів музики з усіма ділянками активності учня – фізичною, вольовою, психоемоційною, розумово-аналітичною. Іноді учні початкових класів можуть вільно самовиражатись через музику.

Музичний вишкіл та виховання учнів початкових класів має свою специфіку, що базується на творчій діяльній основі через музичне пізнання – ґрунтовно особистісний процес спрямований на співтворчість, діалогічність, прищеплення навичок самостійної роботи.

У сучасній музичній педагогіці при роботі на уроках музичного мистецтва дуже важливо використовувати саме інформаційні технології, тобто використовувати методи і модуси акумулювання, передачі, обробки та збереження інформації з допомогою технічних засобів, які переростають й підвищуються в процесі розвитку науки і техніки.

Одним із ліній щодо підвищення ефективності та якості навчального процесу в умовах початкової освіти є впровадження методик, що базуються на основі вжитку цифрової техніки, зокрема застосування комп'ютера і його складових та створення різнопрофільних корекційних та навчальних програм. Досвід фахівців з методики використання комп'ютерних технологій демонструє педагогу те, що він може:

- вийти за межі традиційних методів навчання;
- додатково мотивувати навчальну діяльність;
- знайти безкомпромісно нові «обхідні шляхи» для формування, розвитку музичної діяльності учнів початкових класів;
- адаптувати дитину до самостійності у навчанні та певного самоконтролю;
- допомогти засвоїти дитиною основ музично-комп'ютерної грамоти;
- збагатити учнівську автономію;
- витворити можливості урахування індивідуальних особливостей учнів та ін.
- Водночас використання комп'ютерних технологій і програм з музичної грамоти має значні переваги для учнів початкових класів:
 - шлях до освітніх ресурсів з допомогою МКТ для індивідуального навчання в домашніх умовах, у т. ч. з батьками;
 - виконання навчальних завдань з урахуванням особливостей свого розвитку, у власному темпі;
 - багаторазове повторення теоретичного чи практичного матеріалу (в асинхронному режимі);
 - створення умов для розвитку слуху, ритму, інтонування;
 - примісту мотивації навчання учнів, їх зацікавленості у вивченні нового матеріалу;
 - можливості для визначення візуально та слухово нот, поспівок, невеликих мелодій, інтервалів, акордів тощо.

Застосовування музично-комунікаційних технологій (МКТ) може стати суттєвим фактором вдумливих змін у навчанні дітей початкових класів, адже вони відкривають широкі перспективи для покращення якості освіти, її доступності, особливо у дидактичних цілях (допомагають диференціації, розраді індивідуальних потреб, особистісному розвитку, розкриттю їх здібностей). М. Жалдак наголошував, що «говорити про використання комп'ютера разом з усіма програмними засобами, засобами зв'язку і т.д. як засобів діяльності людини цілком логічно і коректно» [2, с. 12].

Висновок. Музично-комунікаційні технології (МКТ) підкреслюють важливість розв'язання різноманітних завдань доступності навчання, виховання та розвитку учнів початкових класів. Їх використання як технічної підтримки, у комунікаційних та дидактичних цілях допомагає подоланню цифрового розриву, припускає значно підняти рівень розвитку музичних здібностей дітей, збільшити мотивацію таких учнів до розширення сфери самостійної діяльності та поліпшити їх самооцінку.

Організація розвитку музичних здібностей учнів початкових класів за допомогою МКТ потрібно для того, щоб школярі могли ділитися інформацією й ефективно працювати в колективі. Тому важливо розвивати й удосконалювати музично-комунікаційні технології (МКТ) задля забезпечення підтримки освітньої діяльності.

Задумами подальших опрацювань у напрямку початкової освіти є детальна розробка й обґрунтування фронтальної моделі будови освітнього середовища на уроках музичного мистецтва для учнів початкових класів з використанням МКТ.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Луценко В. Музично-комп'ютерні технології у професійній діяльності майбутнього вчителя музики. Молодь і ринок. 2011. № 7. С. 81–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_7_19
2. Жалдак М.І. Деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі і педагогічному університеті. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/11083867.pdf>